

Innst. S. nr. 189

(1999-2000)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Lodve Solholm, Øyvind Korsberg, Inga Kvalbukt, Ivar Kristiansen, Jan Sahl og Steinar Bastesen om rett til reduksjon i lisensavgiften for de som ikke kan ta inn signaler for å se NRKTO

Dokument nr. 8:42 (1999-2000)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Minst 260 000 lisensbetalere kan iflg. forslagsstillerne ikke se NRKTO på grunn av at sendernettet ikke er fullt utbygget. Det er spesielt i Distrikts-Norge at deknningen er dårlig. Selv om 14 pst. av Norges befolkning er avskåret fra å se NRKTOs programmer må de betale lisensavgiften fullt ut. Dette oppfattes selvfølgelig urimelig av lisensbetaleren.

Forslagsstillerne viser til at et stort antall forbrukerkontor har uttalt seg negativ til at lisensbetalerne skal tvinges til å betale for et produkt de ikke får.

Kringkastingsavgiften er en avgift som er pålagt alle som har fjernsynsapparater, og er NRKs inntektskilde. Den opprinnelige lisensavgiften, knyttet til en tillatelse til å motta NRK-signaler, og med pant i mottakerutstyr, kan ikke forsvares i dagens system. Det er denne avgiften som skal dekke kostnadene med administrasjon og produksjon av programmer. Når en bruker kringkastingsavgiften til administrasjon, og til produksjon av programmer til NRKTO, vil dette føre til at tilbudet og kvaliteten på programmene på NRK1 blir redusert. Dette vil føre til at programtilbudet til de som kun får inn NRK1 blir dårligere. I praksis fører dagens ordning til at de som kun tar inn NRK1 må betale en høyere lisensavgift for et dårligere tilbud.

Det er mulig for en del av de som ikke tar inn NRKTO via sin antenne å kjøpe seg parabolantenne og derved kunne se NRKTO. Fordi sendingene via satellitt er kodet, må de det gjelder kjøpe parabolkort og betale lisensavgift for å kunne ta inn NRKTO. Dette kommer i tillegg til kostnadene ved kjøp av parabolantennen.

Følgende forslag er fremsatt:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for Stortinget slik at NRKs lisensavgift differensi-

eres ut fra mulighetene for mottaker til å motta NRK1 og NRKTO over det ordinære sendernettet."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at NRKTOs dekning og forutsetningene for opprettelse og drift av kanalen har vært til behandling i Stortinget gjentatte ganger. Det vises til de respektive merknader i den sammenheng. Det vises videre til den uttalelse Kulturdepartementet har kommet med i forbindelse med Dokument nr. 8:42 (1999-2000) som følger vedlagt.

Komiteen vil understreke at det er et mål å gi seere over hele landet tilgang på flere nye kanaler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har full forståelse for at det oppleves urettferdig å ikke få et tilbud som seere i sentrale strøk får. I den sammenheng må det også understrekes at seere i sentrale strøk alltid har hatt tilgang til et langt bredere tilbud av fjernsynskanaler enn det har vært teknologisk og økonomisk mulig å gi hele landet. Derfor har det vært et sentralt punkt i norsk mediepolitikk den senere tid å utvikle muligheter slik at hele landet kan få tilgang til mer av de samme tjenestene og kanalene på lik linje med de sentrale strøk. Det forutsetter at det innføres digitalt fjernsyn som vil øke fjernsynstilbudet kraftig i hele landet, ikke bare i sentrale strøk. En forutsetning for innføring av digitalt fjernsyn har vært at det finnes kapasitet i sendernettet, noe en full etablering av NRKTO ville ha hindret.

Flertallet vil peke på at NRKTO skal være en avlastningskanal for NRK1, flertallet mener at NRK ved å legge stadig flere programmer med klar allmennkringkasterprofil over i NRKTO, har lagt grunnlag for krav om bedre utbygging av NRKTO. Flertallet

tallet vil imidlertid understreke at NRK bestreber seg på en videre utbygging av sendernet for NRKTO, samtidig som man går videre i planleggingen av nye, digitale kanaler.

Et annet flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet og representanten Inger Stolt-Nielsen fra Høyre, viser til at det var en forutsetning da NRKTO ble opprettet at det ikke skulle medføre noen høyere lisensavgift på grunn av at kanalen ikke kunne bli riksdekkende. Av den grunn har ikke lisensen noen gang blitt økt som følge av NRKTO, og dermed har ingen fjernsynsseere måttet betale mer for en tjeneste de ikke får slik det hevdes i forslaget.

Dette flertallet viser videre til at det er et inngrep i den redaksjonelle friheten dersom programtilbudet i et medium skal få konsekvenser for de økonomiske rammebetingelsene som mediet har. Dette gjelder også for NRK. Det understrekes at det var et sentralt punkt ved opprettelsen av NRKTO at den skulle gi NRK mulighet til å utvikle et kvalitativt bedre tilbud også på NRK1. Det vises også til at alle fjernsynsseere har fått et langt større antall fjernsynstimer tilgjengelig pr. år uavhengig om de mottar en eller flere kanaler, og det har skjedd uten økning i lisensen. Det er likevel en målsetting å legge forholdene til rette slik at seere over hele landet skal få tilgang til flere kanaler, ikke kun en ekstra kanal slik forslagsstillerne ønsker.

Dette flertallet vil også peke på at en differensiering av lisensavgiften vil være umulig å praktisere, mange TV-seere mottar dårlige signaler fra NRKTO, andre har tilgang på NRKTO via parabol i områder hvor man ellers ikke får inn kanalen. En differensiering av lisensen ville dermed medføre store administrasjonskostnader, kostnader man heller bør bruke til å utvikle en bedre dekning av NRKTO og utbygging av nye, digitale kanaler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Inger Stolt-Nielsen fra Høyre ser med uro på den stadig større overføring av programmer fra NRK til NRKTO. Dette medfører at 260 000 lisensbetalere, dvs. ca. 600 000 nordmenn ikke får samme tilbud som andre lisensbetalere pga. at de ikke får inn denne kanalen. NRK bruker nå NRKTO i en stadig større grad som avlastningskanal for mer allmenne program og nå markedsføres også NRKTO som NRKs filmkanal. Det virker også noe merkelig og urettferdig når NRK kan sende en fotballkamp fordelt med 1. omgang i NRK og 2. omgang i NRKTO. Det er da lett å føle at man betaler for et produkt man bare delvis får igjen. For å få dette fullverdige tilbudet, må disse i tillegg til å betale lisensen også kjøpe seg et parabolantenn og parabol-

kort. Dermed får de en betydelig større utgift for å få dette produktet inn i sine stuer. Derfor bør lisensavgiften differensieres ut fra mulighetene for mottaker til å motta NRK1 og NRKTO over det ordinære sendernet.

Følgende forslag fremsettes:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for Stortinget slik at NRKs lisensavgift differensieres ut fra mulighetene for mottaker til å motta NRK1 og NRKTO over det ordinære sendernet."

Disse medlemmer har merket seg at lisensavgiften til NRK defineres som avgift for å ha fjernsynsapparat, ikke som betaling for NRKs programtilbud. Disse medlemmer mener denne definisjon ikke kan forsvares, da avgiften er øremerket for programproduksjon og drift av NRK.

Disse medlemmer finner det naturlig å sammenligne lisensavgiften på TV-apparater med bilavgiften. Bilavgiften er en ren fiskal avgift knyttet til det å eie bil, den er ikke øremerket bestemte formål som kommer bileiere til gode. I motsetning til dette er lisensavgiften til NRK formålsbestemt, den går uavkortet til NRK for å finansiere de programtilbud som sendes gjennom NRKs kanaler. Lisensbetalere som ikke mottar et fullstendig tilbud fra NRK gjennom det ordinære bakkenett, må enten betale ekstra for kabeltilknytning eller parabolantenne, eller være uten det tilbud de gjennom sin lisens er med på å finansiere.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Inger Stolt-Nielsen fra Høyre:

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for Stortinget slik at NRKs lisensavgift differensieres ut fra mulighetene for mottaker til å motta NRK1 og NRKTO over det ordinære sendernet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:42 (1999-2000) – forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Lodve Solholm, Øyvind Korsberg, Inga Kvalbukt, Ivar Kristiansen, Jan Sahl og Steinar Bastesen om rett til reduksjon i lisensavgiften for de som ikke kan ta inn signaler for å se NRKTO – avvises.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 23. mai 2000

May-Helen Molvær Grimstad
leder

Jon Olav Alstad
ordfører

Oddbjørg Ausdal Starrfelt
sekretær

Vedlegg

Brev fra Kulturdepartementet til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 15. mai 2000

Dok. nr. 8:42 (2000) Om rett til reduksjon i lisensavgiften for de som ikke kan ta inn signaler for å se NRKTO

Vi viser til brev av 6. april 2000 der komiteen ber om Kulturdepartementets vurdering av følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for Stortinget slik at NRKs lisensavgift differensieres ut fra mulighetene for mottager til å motta NRK1 og NRK2 over det ordinære sendernet."

I Dokument nr. 8:42 begrunnes forslaget bl.a. med at dagens lisensordning fører til at *"de som kun tar inn NRK1 må betale en høyere lisensavgift for et dårligere tilbud."*

Kringkastingsavgiften

Kulturdepartementet har forståelse for at det kan synes urettferdig at man i enkelte områder av landet må betale full kringkastingsavgift til tross for at man ikke kan ta inn NRKTOs sendinger. Kringkastingsavgiften er ikke betaling for en tjeneste, men en avgift som er pålagt alle som har fjernsynsapparat. Avgiftsplikten gjelder uavhengig av hvilke kanaler vedkommende kan eller ønsker å ta inn. Det at enkelte ikke kan ta inn sendingene fra NRKTO gir derfor ikke i seg selv grunnlag for å innføre differensiert kringkastingsavgift.

Departementet er for øvrig tilfreds med at NRKTO er kommet som et tillegg til NRKs tidligere radio- og fjernsynstilbud *uten* at kringkastingsavgiften er blitt økt av denne grunn.

Dekningen av NRKTOs sendinger

NRKs dekning av lisensbetalerne har alltid variert i takt med utviklingen av nye tilbud. Det gjelder både de tre radiokanalene, tekst-TV, distriktssendingene i radio og region-TV der utbyggingen har skjedd etappevis og med store regionale forskjeller. Likeledes gjelder dette hele utviklingen av et digitalt radiotilbud og NRKs tilbud på Internett. Nyutvikling av programtilbud er vanligvis ikke mulig uten trinnvis oppbygging av tilbudet.

NRK tar sikte på å bedre den analoge distribusjonen av NRKTO på enkelte sentrale steder. I tillegg kan departementet vise til at Stortinget nå har åpnet for digitalt fjernsyn, jf. behandlingen av St.meld. nr. 46 (1998-1999). NRK opplyser at de i denne sammenheng vil prioritere de områdene som har dårlig dekning av NRKTO i dag. Om, og eventuelt når utbygging vil skje er foreløpig noe usikkert. På lengre sikt må man dessuten kunne anta at utviklingen innen bredbåndsteknologi, for eksempel i form av et oppgradert telefontnett, vil kunne gjøre problemet uaktuelt.

Programtilbudet i NRK1

Når det gjelder programtilbudet i NRK1, må utgangspunktet være at programplanleggingen i NRKs

kanaler er redaksjonelle beslutninger som staten ikke har myndighet til å gripe direkte inn i.

Det kan likevel nevnes at NRK har lagt vekt på at opprettelsen av NRKTO ikke skulle svekke, men tvert imot bidra til å styrke NRK1. Hovedstrategien har vært å legge flere norske kvalitetsproduksjoner til beste sendetid på NRK1 og å sende de mest populære programmene på NRKTO i reprise på NRK1. På bakgrunn av de reaksjoner som er kommet spesielt etter flyttingen av den såkalte "mandagsfilmen" til NRKTO, opplyser NRK at de så snart det er praktisk mulig vil sette opp de beste filmtitlene også i NRK1.

Det kan også vises til at sendetiden på NRK1 har økt vesentlig fra høsten 1999 med morgennyttssendingene og et bredt ettermiddagstilbud for tenåringer og eldre.

Problemer knyttet til innkreving av differensiert kringkastingsavgift

Utskilling av husstander som i dag ikke tar inn NRKTO, vil by på en rekke praktiske problemer. Selv i områder med bakkesendere er det så stor variasjon i mottakerforholdene at det ikke vil være praktisk mulig å slå fast hvem som kan og hvem som ikke kan ta inn kanalen. For å identifisere hvilke husstander som ikke mottar NRKTO måtte derfor skje enten ved en slags egenmelding fra lisensbetaleren, eller ved å oppsøke hver enkelt husstand. Slike ordninger ville medføre et betydelig kontrollbehov med store kostnadsmessige konsekvenser.

Forslaget innebærer at kringkastingsavgiften skal reduseres for alle som ikke kan motta NRKTO *"over det ordinære sendernet"*. Dette betyr at husstander som har kabeltilknytning eller parabolantenne vil få redusert lisensavgift selv om de faktisk tar inn NRKTOs sendinger. Departementet minner om at disse husstandene ofte ikke vil ha hatt særskilte utgifter knyttet til selve mottaket av NRKTO. Departementet vil derfor stille spørsmål ved om forslaget vil gi en rimelig avgrensning av en eventuell redusert lisensavgift.

Kulturdepartementet kan også vise til at en ordning med differensiert lisens vil redusere inntektsgrunnlaget for NRK, noe som i neste omgang kan gå ut over kvaliteten på NRKs programtilbud.

Konklusjon

Sammenfatningsvis vil en ordning med differensiert lisens etter Kulturdepartementets vurdering bryte med prinsippet om at kringkastingsavgiften er en generell avgift på kringkastingsmottakere. Dessuten vil det gi en administrativt vanskelig og dyr løsning på et problem som vil bli mindre og mindre aktuelt i framtiden, bl.a. på grunn av bredbåndsteknologi. Kulturdepartementet vil derfor fraråde forslaget om å differensiere kringkastingsavgiften etter mulighetene for å motta NRK1 og NRKTO over det ordinære sendernet.